

Εισαγωγικά Σχόλια του Κ. Ν. Σταμπολή

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,
Αξιότιμοι κύριοι πρέσβεις,
Αγαπητά μέλη του ΙΕΝΕ,
Κυρίες και κύριοι,

Πρώτα απ' όλα, θα ήθελα να σας καλωσορίσω στο ετήσιο Συνέδριο του Ινστιτούτου μας, που εφέτος εορτάζει 25 χρόνια συνεχούς προσφοράς στην Ελληνική και διεθνή ενεργειακή κοινότητα. Η Οργανωτική Επιτροπή, μετά από συστηματική δουλειά, κατάφερε να συγκεντρώσει έναν εντυπωσιακό αριθμό συνέδρων και υποστηρικτών εταιρειών, έτσι που η φετινή εκδήλωση να μπορέσει να αναπληρώσει εν μέρει το κενό που άφησε η αδυναμία πραγματοποίησης του Συνεδρίου πέρυσι λόγω των περιοριστικών μέτρων που είχαν ληφθεί για την αντιμετώπιση της πανδημίας.

Παρά το γεγονός ότι ο ιός του Covid-19 δεν έχει εξαλειφθεί και μάλιστα τις τελευταίες εβδομάδες βιώνουμε οδυνηρά την έξαρση ενός 4^{ου} κύματος, το Ινστιτούτο αποφάσισε να επιμείνει στην τολμηρή του απόφαση για πραγματοποίηση του Συνεδρίου σε υβριδική μορφή, με την εφαρμογή όλων των προβλεπόμενων μέτρων. Κρίναμε ότι ήταν σημαντική η έστω περιορισμένη φυσική παρουσία σε μια προσπάθεια να κρατηθεί ζωντανή η επαφή μεταξύ των παραγόντων του χώρου, πράγμα που αναμφίβολα συμβάλλει στην ανταλλαγή απόψεων και στον διάλογο, γεγονός απαραίτητο σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από μεγάλη ρευστότητα, καθώς εντείνονται οι προσπάθειες και οι πρωτοβουλίες στο πλαίσιο της ενεργειακής μετάβασης. Εξάλλου, από την ίδρυσή του το Συνέδριο «Ενέργεια & Ανάπτυξη» φιλοδοξούσε να είναι μία γιορτή του χώρου της Ενέργειας, με στόχο να φέρνει κοντά τους ίδιους τους ανθρώπους του αλλά και αυτούς, με τη σειρά τους, σε επαφή με το ευρύ κοινό. Και είναι και κάτι που το έχουμε ανάγκη και σε ανθρώπινο επίπεδο, για να θυμηθούμε και το δημοκρίτειο «Βίος ανεόρταστος μακρά οδός απανδόκευτος».

Επιτρέψτε μου τώρα να σας πω δυο λόγια για το ίδιο το συνέδριο που στα 25 τελευταία χρόνια έχει διαγράψει μια ενδιαφέρουσα πορεία. Μια διαδρομή στο

διάβα της οποίας επήλθε σωστή κοσμογονία. Αρκεί μόνο να θυμηθούμε ότι το 1996, όταν πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά το Συνέδριο, και μάλιστα στους φιλόξενους χώρους αυτού του ξενοδοχείου, το φυσικό αέριο είχε μόλις εισαχθεί στην Ελλάδα, η παραγωγή, διανομή και διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας ήταν μια αυστηρά μονοπωλιακή υπόθεση της ΔΕΗ και η προοπτική απελευθέρωσης της αγοράς ήτο καταδικαστέα απ' όλα σχεδόν τα πολιτικά κόμματα, ενώ μόλις είχε ξεκινήσει η παραγωγή ηλεκτρισμού από αυτοπαραγωγούς ΑΠΕ, μικρά αιολικά πάρκα στην Κρήτη, χωρίς την παραμικρή συμμετοχή τους στο διασυνδεδεμένο σύστημα. Τότε η ηλεκτρική διασύνδεση της Κρήτης με την ηπειρωτική Ελλάδα αποτελούσε όνειρο θερινής νυκτός. Μιλάμε για ένα μάλλον μονοδιάστατο ενεργειακό τοπίο που δεν διέφερε πολύ από αυτό των πρώην σοσιαλιστικών χωρών που μόλις πρόσφατα είχαν αποτινάξει τα δεσμά των κεντρικά οργανωμένων οικονομιών τους και προσπαθούσαν να βρουν τον βηματισμό τους στο πλαίσιο της ελεύθερης οικονομίας. Όμως, καθώς η Ενέργεια αποτελεί έναν κλάδο που βρίσκεται πάντα στην αιχμή των εξελίξεων, στο IENE έχουμε, σε μόνιμη βάση, υπ' όψιν ότι «οι καιροί ου μενετοί» (Θουκυδίδης, Ιστοριών, Α, 142), και, έτσι, ποτέ δεν διστάσαμε να θέσουμε επί τάπητος ή να προβάλλουμε ζητήματα που θα προκαλούσαν αληθινή μάχη χαρακωμάτων.

Σήμερα, η ενεργειακή κατάσταση της χώρας μας, όπως και αυτή πολλών άλλων γειτονικών χωρών, έχει αλλάξει άρδην. Καταρχάς, έχει διαφοροποιηθεί σημαντικά το ενεργειακό μας ισοζύγιο, με διείσδυση του φυσικού αερίου στο 20% το 2019, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat. Επίσης, οι ΑΠΕ συμμετείχαν το 2019 σχεδόν στο 13% της ακαθάριστης εγχώριας κατανάλωσης, ενώ ακόμη υψηλότερη ήταν η συμμετοχή τους στο μίγμα της εγχώριας ηλεκτροπαραγωγής φθάνοντας στο 21%. Ακόμη, το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) προβλέπει ότι οι ΑΠΕ θα καλύψουν το 15% της ακαθάριστης εγχώριας κατανάλωσης το 2020. Μάλιστα, το 2020 η συμμετοχή των ΑΠΕ στην εγχώρια ηλεκτροπαραγωγή αυξήθηκε περαιτέρω φθάνοντας στο 28%. Παράλληλα, έχει μειωθεί αισθητά η συμμετοχή του εγχώριου λιγνίτη ως αποτέλεσμα της απολιγνιτοποίησης, που ως γνωστό έχει ξεκινήσει εδώ και μια 10ετία, με την σταδιακή απόσυρση παλαιών και ιδιαίτερα ρυπογόνων μονάδων.

Έτσι, το 2020 η συμμετοχή του λιγνίτη στην ηλεκτροπαραγωγή ήταν στο 10% σε σύγκριση με το 2019 που ήταν στο 20% και περίπου στο 50% το 2010. Παράλληλα, έχουν αυξηθεί οι εισαγωγές ηλεκτρισμού από τις γειτονικές χώρες, καθώς επεκτείνεται η συμμετοχή του ηλεκτρισμού στο ενεργειακό σύστημα. Ακόμα, έχει μειωθεί η συμμετοχή του πετρελαίου στο 50% του συνολικού ενεργειακού μίγματος, από το 55% που ήταν πριν δέκα χρόνια, με το φυσικό αέριο να έχει αντικαταστήσει μέρος αυτής της κατανάλωσης. Παρά ταύτα, οι υδρογονάνθρακες ευθύνονταν το 2019 για το 69% της ακαθάριστης εγχώριας κατανάλωσης,

συμβάλλοντας στην υψηλή ενεργειακή εξάρτηση της χώρας που σήμερα φθάνει σχεδόν το 74% και η μείωσή της αποτελεί μια από τις σημαντικές προκλήσεις από πλευράς πολιτικής για τα επόμενα χρόνια.

Συμπερασματικά, το ενεργειακό τοπίο στην Ελλάδα του 2021 δεν θυμίζει σε τίποτα την κατάσταση που επικρατούσε πριν 25 χρόνια, αφού έχουν επέλθει τεράστιες αλλαγές τόσο στην οργάνωση της ίδιας της αγοράς, ιδίως στον ηλεκτρισμό, στο φυσικό αέριο και στις ΑΠΕ, αλλά και στην σύνθεση του ενεργειακού ισοζυγίου. Τότε η δυνατότητα επιλογής παρόχου ή η αυτοπαραγωγή σε επίπεδο κατοικίας ακούγεται περισσότερο ως κακόγουστο αστέιο παρά ένας ρεαλιστικός στόχος ενεργειακής πολιτικής. Ακόμα, η ενεργειακή διασύνδεση με τις γειτονικές χώρες, με διεθνείς γραμμές μεταφοράς ηλεκτρισμού και αγωγούς φ. αερίου, ευρίσκετο στα σπάργανα και ουδείς μπορούσε να προβλέψει την εντυπωσιακή πρόοδο που έχει επιτευχθεί σε αυτόν τον τομέα. Και αν μη μιλήσουμε καλύτερα για το target model που αποτελεί πλέον μια πραγματικότητα και το gas trading hub που σύντομα έρχεται.

Όμως, «τίποτε δεν μπορεί να αντισταθεί σε μια ιδέα που έχει έρθει η ώρα της», για να θυμηθούμε και τον Βίκτωρα Ουγκώ. Και τον επικαλούμαι, γιατί αυτές οι τομές του σήμερα στο μακρινό 1996 ακούγονταν περισσότερο ως αποκυήματα επιστημονικής φαντασίας παρά ως πραγματοποιήσιμα ορόσημα στο πλαίσιο μιας πλήρως απελευθερωμένης ενεργειακής αγοράς.

Σήμερα οι προκλήσεις είναι τελείως διαφορετικές και έχουν σχέση κυρίως με την ενεργειακή μετάβαση σε ένα περιβάλλον καθαρών καυσίμων. Το διακύβευμα στην προκειμένη περίπτωση είναι η απανθρακοποίηση του ενεργειακού συστήματος με την χρήση νέων τεχνολογιών, χωρίς υπέρμετρη επιβάρυνση των τιμών και με απόλυτη εξασφάλιση ενεργειακής ασφάλειας. Στόχος, συνεπώς, πρέπει να είναι η παροχή αδιάλειπτης και καθαρής ενέργειας σε λογικές τιμές ώστε να μην καταλήξουμε να επαληθεύσουμε τον Γέρο της Δημοκρατίας, τον αείμνηστο Γεώργιο Παπανδρέου, με τους αριθμούς – εν προκειμένω των «πράσινων» στόχων – να ευημερούν αλλά με τους ανθρώπους να πένονται, αντιμέτωποι με το φάσμα της ενεργειακής φτώχειας.

Προς αυτή την κατεύθυνση σημαντικό ρόλο θα παίξουν οι επενδύσεις και η χρηματοδότησή τους, αφού αυτές θα πρέπει να εξασφαλισθούν σε βάθος χρόνου και μάλιστα με πρόσβαση στους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς όχι μόνο των επιχειρήσεων αλλά και μεγάλου τμήματος των νοικοκυριών. Στο πλαίσιο αυτό, η ανάδειξη των Green Bonds, ενός τομέα που ήδη εργάζεται συστηματικά το IENE, πρόκειται μαζί με την σωστή εφαρμογή κριτηρίων ESG να αποτελέσει την αιχμή του δόρατος μέσα στα επόμενα χρόνια που θα διασφαλίσει την οικονομική βιωσιμότητα της ενεργειακής μετάβασης.

Για όλα, όμως, αυτά τα θέματα, όπως και άλλα, θα αναφερθούν με αρκετή λεπτομέρεια οι εκλεκτοί ομιλητές μας, για αυτό και δεν επιθυμώ να μονοπωλήσω

περαιτέρω την εισαγωγική αυτή ομιλία. Αν και είμαι βέβαιος ότι έχω παραλείψει τα μισά απ' όσα είχα σκοπό να σας πω.

Θα ήθελα τώρα να καλέσω στο βήμα τον Καθηγητή του ΕΜΠ και ιδρυτή του E3M Lab Παντελή Κάπρο, στενό συνεργάτη του IENE και πρόεδρο του επιστημονικού του συμβουλίου.